

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยชนิดหนึ่ง ที่สามารถส่งออกและนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้เป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมากด้วย แต่ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของโลกเริ่มเข้าสู่ยุคของการแข่งขันทางเศรษฐกิจแบบเสรีมากขึ้น มีผลทำให้สินค้าต่าง ๆ ในโลกจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าวมีผลทำให้อุตสาหกรรมใบยาสูบของไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพของใบยาสูบให้มีคุณภาพที่สามารถจะแข่งขันกับต่างประเทศได้

แต่ในปัจจุบันลักษณะการบ่มใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของชาวไร่ยาสูบในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้โรงบ่มแบบดั้งเดิมในการบ่ม การบ่มใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียด้วยโรงบ่มแบบดั้งเดิมมีข้อเสียคือ มีการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงสูง เนื่องจากส่วนประกอบของโรงบ่มแบบดั้งเดิมก่อให้เกิดการสูญเสียความร้อนในส่วนต่างๆ ในปริมาณที่สูงมาก ทำให้มีประสิทธิภาพเชิงความร้อนต่ำมาก เป็นสาเหตุให้เกิดความสิ้นเปลืองทางทรัพยากรเชื้อเพลิงโดยไม่จำเป็น

ในปัจจุบันระดับราคาเฉลี่ยของเชื้อเพลิงต่าง ๆ ในตลาดโลกมีแนวโน้มที่จะปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศจีนที่มีการขยายตัวในระดับสูง มีผลทำให้ต้นทุนในการผลิตใบยาสูบของไทยสูงขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบ่มใบยาสูบของอุตสาหกรรมใบยาสูบขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงบ่มใบยาสูบของชาวไร่ยาสูบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้การใช้เชื้อเพลิงในการบ่มใบยาสูบของชาวไร่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เป็นการช่วยให้เกิดการประหยัดทรัพยากรเชื้อเพลิงในทางอ้อมได้ แต่การจะปรับปรุงคุณภาพและหาหนทางในการประหยัดพลังงานในการบ่มใบยาสูบของโรงบ่มแบบดั้งเดิม จำเป็นที่จะต้องทราบระดับความมีประสิทธิภาพของการบ่มใบยาสูบด้วยโรงบ่มแบบดั้งเดิมก่อน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบ่มใบยาสูบของโรงบ่มที่ได้มีการพัฒนาคุณภาพแล้วกับโรงบ่มแบบดั้งเดิม ว่ามีคุณภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาหาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมการบ่มใบยาสูบขนาดเล็กและหาปัจจัยที่มีผลต่อความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบของโรงบ่มยาสูบขนาดเล็กของชาวไร่ยาสูบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของโรงบ่มยาสูบแบบดั้งเดิมของชาวไร่ยาสูบ และ

สามารถนำข้อมูลที่ได้อ้างใช้เป็นแนวทางในการหาวิธีการอนุรักษ์พลังงานในการบ่มใบยาสูบในอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็กของประเทศไทยต่อไป

ในการศึกษานี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบ่มใบยาสูบของชาวไร่ยาสูบในปีการเพาะปลูก 2545/2546 ในเรื่องของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการบ่มใบยาสูบ ต้นทุนและรายรับที่ได้จากการบ่มใบยาสูบ จากชาวไร่ยาสูบกลุ่มตัวอย่าง 307 ราย ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดของภาคเหนือ แบ่งเป็น ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 78 ราย ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่จำนวน 113 ราย และชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายจำนวน 116 ราย

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็กของประเทศไทย เพื่อวัดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพทางเทคนิค และประสิทธิภาพทางราคาในการบ่มใบยาสูบของอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็กและหาปัจจัยที่มีผลต่อความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบของอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบ่มใบยาสูบในอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็กของประเทศไทย และใช้เป็นแนวทางในการหาวิธีการลดต้นทุน และอนุรักษ์พลังงานในการบ่มใบยาสูบในโครงการประหยัดพลังงานในอุตสาหกรรมการบ่มใบยาสูบขนาดเล็กของประเทศไทย

สำหรับวิธีการวิเคราะห์ในส่วนของประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพทางราคา และประสิทธิภาพทางเทคนิค ได้ใช้วิธีการประมาณค่าเส้นพรมแดนด้วยวิธีการเส้นห่อหุ้ม (Data Envelopment Analysis : DEA) และวิธีการประมาณค่าเส้นพรมแดนแบบ Stochastic Frontier Model และในส่วนของการศึกษาหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มยาสูบของอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็ก ได้ใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด Ordinary Least Square (OLS) สำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ได้แก่ โปรแกรม SPSS for Windows Version 13 โปรแกรม Limdep Version 7.0 และโปรแกรม DEAP Version 2.1

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมยาสูบขนาดเล็กในประเทศไทย สามารถทำการสรุปผลการศึกษาแยกตามหัวข้อได้ ดังนี้

5.1.1 ประสิทธิภาพทางเทคนิคของอุตสาหกรรมไวยาสูบขนาดเล็ก

สำหรับผลการศึกษาประสิทธิภาพทางเทคนิคของอุตสาหกรรมการบ่มไวยาสูบขนาดเล็กพบว่า ส่วนใหญ่แล้วชาวไร่ยาสูบมีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มไวยาสูบอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มไวยาสูบเฉลี่ยเท่ากับ 0.77

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการประมาณค่าแบบ Stochastic Frontier พบว่าชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่ และชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายมีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มไวยาสูบเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 0.77 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มไวยาสูบเฉลี่ยเท่ากับ 0.76

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการเส้นท้อหุ้ม (Data Envelopment Analysis : DEA) พบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.818 รองลงมาคือชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงราย โดยมีค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคเฉลี่ยเท่ากับ 0.759 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.747

จากผลการศึกษาจากทั้ง 2 วิธีการ สามารถสรุปได้ว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเฉลี่ยในการบ่มไวยาสูบสูงที่สุด รองลงมาคือชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงราย ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเฉลี่ยในการบ่มไวยาสูบต่ำที่สุด แต่เมื่อพิจารณาระดับความมีประสิทธิภาพทางเทคนิคพบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่ และชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีค่าความมีประสิทธิภาพทางเทคนิคอยู่ในระดับสูง ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่มีค่าความมีประสิทธิภาพทางเทคนิคอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2 ประสิทธิภาพทางราคาของอุตสาหกรรมไวยาสูบขนาดเล็ก

สำหรับผลการศึกษาประสิทธิภาพทางราคาของอุตสาหกรรมการบ่มไวยาสูบขนาดเล็กพบว่า ส่วนใหญ่ชาวไร่ยาสูบมีค่าประสิทธิภาพทางราคาในการบ่มไวยาสูบอยู่ในระดับปานกลางและระดับสูง โดยมีค่าประสิทธิภาพทางราคาในการบ่มไวยาสูบเฉลี่ยเท่ากับ 0.73

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการประมาณค่าแบบ Stochastic Frontier พบว่าชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าประสิทธิภาพทางราคาเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่า

เท่ากับ 0.74 รองลงมาได้แก่ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายมีค่าประสิทธิภาพทางราคาเฉลี่ยเท่ากับ 0.72 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าประสิทธิภาพทางราคาเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.71

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการเส้นห่อหุ้ม (Date Envelopment Analysis : DEA) พบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่และชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายมีค่าประสิทธิภาพทางด้านราคาเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 0.73 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2 จังหวัด โดยมีค่าเท่ากับ 0.71

จากผลการศึกษาจากทั้ง 2 วิธีการ สามารถสรุปได้ว่า ชาวไร่ยาสูบทั้ง 3 จังหวัดต่างก็มีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยมีค่าความมีประสิทธิภาพทางราคาเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 จังหวัด

5.1.3 ความมีประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตและขนาดการผลิตของชาวไร่ยาสูบ

สำหรับผลการศึกษาประสิทธิภาพทางราคาของอุตสาหกรรมการบ่มใบยาสูบขนาดเล็ก พบว่าชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีค่าความมีประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตอยู่ในระดับสูงและปานกลาง โดยมีค่าประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 0.69

เมื่อแยกพิจารณาตามจังหวัดพบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าเฉลี่ยความมีประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.85 รองลงมาได้แก่ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงราย โดยมีค่าความมีประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 0.77 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิตต่ำสุด โดยมีค่าเท่ากับ 0.50 และเมื่อพิจารณาถึงขนาดการผลิตพบว่าชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ มีขนาดการผลิตอยู่ในช่วง Increasing return to scale แสดงว่าชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่ยังมีขนาดการผลิตที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นควรสนับสนุนให้ชาวไร่ยาสูบขยายการผลิต เพื่อให้มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม

5.1.4 ความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมใบยาสูบขนาดเล็ก

สำหรับผลการศึกษาความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการบ่มใบยาสูบขนาดเล็กพบว่า ชาวไร่ยาสูบส่วนใหญ่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.56

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการประมาณค่าแบบ Stochastic Frontier พบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่า

เท่ากับ 0.578 รองลงมาได้แก่ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายโดยมีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยเท่ากับ 0.565 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเท่ากับ 0.554

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดตามผลการวิเคราะห์จากวิธีการเส้นห่อหุ้ม (Data Envelopment Analysis : DEA) พบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงสุดโดยมีค่าเท่ากับ 0.606 รองลงมาได้แก่ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายโดยมีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยเท่ากับ 0.554 ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเท่ากับ 0.536

จากผลการศึกษาจากทั้ง 2 วิธีการ สามารถสรุปได้ว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในการบ่มใบยาสูบสูงที่สุด รองลงมาคือชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงราย ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่มีค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในการบ่มใบยาสูบต่ำที่สุด แต่เมื่อพิจารณาระดับความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจพบว่า ชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงใหม่และชาวไร่ยาสูบในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีค่าความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนชาวไร่ยาสูบในจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่มีค่าความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ

5.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบของอุตสาหกรรมใบยาสูบขนาดเล็ก

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบของอุตสาหกรรมใบยาสูบขนาดเล็กที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรหุ่นที่อธิบายการใช้ลิคไนท์กับฟืนเป็นเชื้อเพลิง ตัวแปรหุ่นที่อธิบายการใช้ลิคไนท์กับซังข้าวโพดเป็นเชื้อเพลิง ตัวแปรหุ่นที่อธิบายการใช้ลิคไนท์ผสมกับฟืนและซังข้าวโพดเป็นเชื้อเพลิง ตัวแปรหุ่นที่อธิบายการใช้ลิคไนท์เป็นเชื้อเพลิง ตัวแปรหุ่นที่อธิบายการใช้ซังข้าวโพดเป็นเชื้อเพลิง ตัวแปรหุ่นที่อธิบายพื้นที่จังหวัดแพร่ ตัวแปรอิสระที่อธิบายปริมาณเชื้อเพลิงเฉลี่ยที่ใช้ ตัวแปรอิสระที่อธิบายจำนวนแรงงานที่ใช้ในการคั่วใบยาแห้ง ตัวแปรอิสระที่อธิบายจำนวนแรงงานในการเสียบใบยา และตัวแปรอิสระที่อธิบายจำนวนแรงงานในการบรรจุใบยาเข้าเตาบ่ม จากค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายค่าความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ควรส่งเสริมให้ชาวไร่ยาสูบพัฒนาคุณภาพของแรงงานและกระบวนการจัดการในขั้นตอนการผลิต เพื่อให้การบ่มใบยาสูบมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรปรับปรุงสภาพโรงบ่ม

ที่ใช้อยู่เพื่อเป็นการประหยัดเชื้อเพลิงและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เชื้อเพลิงให้สูงขึ้น และควรใช้ลิควิดไนท์เป็นเชื้อเพลิงในการบ่มไบโอบาสุบเพื่อให้การบ่มไบโอบาสุบมีประสิทธิภาพสูงสุด

5.1.6 การเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างวิธีการเส้นห่อหุ้ม (Date Envelopment Analysis : DEA) กับวิธีการประมาณค่าแบบ Stochastic Frontier

จากการเปรียบเทียบการกระจายตัวของค่าประสิทธิภาพที่ได้จากวิธีการเส้นห่อหุ้ม (Date Envelopment Analysis : DEA) กับวิธีการประมาณค่าแบบ Stochastic Frontier พบว่าค่าประสิทธิภาพทางเทคนิค (TE) และค่าประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (EE) ที่ได้จากสองวิธีการนี้มีการกระจายตัวที่แตกต่างกัน แต่ประสิทธิภาพทางราคา (AE) ที่ได้จากสองวิธีการมีการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกัน หลังจากนั้นได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยวิธีการ Independent Samples Test ผลปรากฏว่าค่าประสิทธิภาพทางราคา (AE) ประสิทธิภาพทางเทคนิค (TE) และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (EE) ที่ได้จากสองวิธีการมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงสรุปผลว่าผลการคำนวณที่ได้จากวิธีการทั้งสองให้ค่าไม่แตกต่างกัน

5.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

1. ควรสนับสนุนให้ชาวไร้อาสุบพัฒนาคุณภาพของแรงงานที่ใช้รวมไปถึงประสิทธิภาพในด้านการจัดการต่างๆ ในขั้นตอนการผลิต เพื่อให้การผลิตไบโอบาสุบมีประสิทธิภาพสูงที่สุด
2. ควรสนับสนุนให้ชาวไร้อาสุบปรับปรุงโครงสร้างของโรงบ่มแบบดั้งเดิม โดยการเปลี่ยนไปใช้โรงบ่มแบบความร้อนรวมศูนย์หรือโรงบ่มแบบปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพที่สูงกว่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการสูญเสียความร้อนในขั้นตอนของการบ่ม
3. ควรสนับสนุนให้ชาวไร้อาสุบรวมตัวกันเป็นสหกรณ์เพื่อสร้าง โรงบ่มที่มีประสิทธิภาพขึ้นแล้วทำการจัดสรรเวลาให้สมาชิกแต่ละรายใช้ วิธีการนี้จะสามารถทำให้ประสิทธิภาพในการบ่มไบโอบาสุบของชาวไร้อาสุบสูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการประหยัดเชื้อเพลิงและลดต้นทุนในการบ่มไบโอบาสุบของชาวไร้อาสุบลง
4. ภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการให้ทุนสนับสนุนมากขึ้นหรือหาแหล่งเงินทุนที่ชาวไร้อาสุบสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้เพื่อให้ชาวไร้อาสุบสามารถมีเงินทุนเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงบ่ม

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตระหว่างอุตสาหกรรมผลิตใบยาสูบขนาดใหญ่กับอุตสาหกรรมผลิตใบยาสูบขนาดเล็กเพื่อดูว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน และปัจจัยใดที่เป็นตัวกำหนดความแตกต่างดังกล่าว
2. ควรมีการเพิ่มตัวแปรที่น่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตที่มีได้นำเข้ามาในการศึกษาครั้งนี้ เช่น ตัวแปรขนาดของโรงบ่มซึ่งอาจมีผลต่อการสูญเสียความร้อนในขั้นตอนการบ่ม เนื่องจากโรงบ่มที่มีขนาดใหญ่กว่าอาจมีการสูญเสียความร้อนที่มากกว่าในขั้นตอนของการบ่ม จึงเป็นตัวแปรที่น่าจะมีผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพทางเทคนิคในการบ่มใบยาสูบ หรือตัวแปรคุณภาพของใบยาสดที่นำมาใช้ในการบ่มใบยาสูบซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของใบยาแห้งที่ได้รับ เป็นต้น
3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการสอบถามถึงสาเหตุที่ใช้เชื้อเพลิงประเภทต่างๆ และวิธีการหรือเทคนิคพิเศษของชาวไร่แต่ละราย เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคที่ได้ระหว่างเทคนิคต่างๆ ที่ชาวไร่ยาสูบใช้ เพื่อให้ชาวไร่ยาสูบได้ทราบว่าเทคนิคใดมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตระหว่างการผลิตใบยาสูบแต่ละสายพันธุ์ เพื่อให้ทราบถึงความสามารถของชาวไร่ยาสูบของไทยว่ามีความสามารถหรือมีความถนัดในการผลิตใบยาสูบสายพันธุ์ใด หรือศึกษาถึงต้นทุนและกำไรระหว่างการผลิตใบยาสูบประเภทต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างการผลิตใบยาสูบพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น